

Barcelona, 25 de gener de 1929

L'Esquella de la Torratxa

ANY LII - Núm 2587 - 15 cts. - Atrassats 30



LA PILOTA MALALTA

—Li ha fet mal la pilota, però el diumenge que ve ja estarà bo!

Teatre Català NOVEDADES

Gran Guignol, de París

Divendres, nit: «Cette pauvre Elisa», «Le laboratoire des hallucinations», «La fiole». — Dissabte, tarda i nit: «Catherine Goulden», «Monsieur Platon», «Le baiser dans la nuit», «La suite à demain». — Diumenge, nit, i dilluns, tarda: «La délaissée», «L'homme nu», «Tirez les premiers, messieurs les Anglais». — Dilluns, nit: «Le rendez-vous du 4», «Le poignard malais», «Un troisième acte».

Es d'espatxa en Comptaduria

Banquets ben servits al HOTEL ORIENT

Rambla del Mig, 20
BARCELONA



VIES URINÀRIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOLVRÉ

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Caxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces- del metge, i ningú no s'assabenta de la seva

siten sem pre la presència malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avarosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari- coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radi- calment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medi- cació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, su- puració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifesta- cions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pes- setes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al fran- queix a **Oficines Laboratori Sòkatar**, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desen- rotllament, tractament i guariment de les dites malalties.

TEATRE NUEVO

Tots els dies la revista de
gran espectacle

MUSEUM

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra pur- gació està amb els

Caxets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la caps: 5'50 pessetes

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS



L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5



Els rics amics nostres



E fa un quant temps hom parla amb certa freqüència de mecenas i mecenatges. Ens alegrem de què hom comenci a parlar d'aquestes coses.

Tots els que escriuen se'n alegraran, sobretot els que escriuen pel teatre i novella. Permeteu-nos abans de seguir endavant, fer una cita. Qui no en fa avui, de cites?

La nostra és de Larra, en el número 3 de *El Pobrecito Hablador*, y diu així:

"Conoces a aquel señorito que gasta su caudal en tiros y carruajes, que lo mismo baila una mazurca en un sarao con su pantalón *colan* y su *clac*, hoy en traje diplomático, mañana en polainas y con chambergo, y el otro arrastrando sable, o en breve chupetín, calzón y faja? Mil reales gasta al día, dos mil logra de renta; ni un solo libro tiene, ni lo compra, ni lo quiere. Pues publica tú algún folleto, alguna comedia... Prevalido de ser quien es, tendrá el descaro de enviarte un garn lacayo aforrado en la magnífica librea, y te pedirá prestado, a ti, autor, que de eso vives, un ejemplar que cuesta una peseta."

Larra publicà *El Pobrecito Hablador*, des del mes d'Agost de 1832 al de janer de 1833. En aquests fulls de *El Pobrecito Hablador*, Larra es dedicava a comentar l'actualitat.

Ço que era actualitat en 1832 i 1833, ho és encara en 1929. Tots els que publiquem llibres i estrenem comèdies, ho sabem de sobres. Tots els nostres amics i coneguts són gent rica, gent d'automòbil i torreta a Sitges o a Caldetes, gent ben col·locada a la vida.

Nosaltres, que vivim únicament de la ploma — i sabem el que costa viure'n! — per alternar amb aquests amics i coneguts, ens creem una sèrie de penoses obligacions: vestint-nos a un bon sastre, comprar les camises i els capells en cases de luxe, usar el taxi amb freqüència, assistir a banquets i a festes, formar en totes les subscripcions, fer, de tant en tant — molt de tant en tant —, algun present de preu.

En canvi, els nostres amics, els nostres coneguts, ens demanen que els donem els llibres que amb penes i treballs anem publicant, i ens demanen que els donem butaques per als teatres on representen comèdies nostres. Ells són rics, tallen el cupó, tenen automòbil, llotja al Liceu i amigueta a l'Excelsior — alguna vegada l'amigueta es cuida de venjar-nos —, però no poden comprar llibres ni anar, pagant, al teatre. Diuen que així, sense pagar, el llibre i la comèdia els fan més il·lusió.

El fet és que els rics, que són els que podrien comprar llibres i emplenar els teatres, no ho fan. Nosaltres, davant d'aquesta actitud absurda, hem pensat moltes vegades que o es tracta d'una prometença o s'han juramentat en una mena de masoneria antiliterària i antiteatral.

Són els pobres, els obrers, els petits empleats, els que a casa nostra compren llibres i freqüenten — pagant —, el teatre.

Nosaltres ho hem pogut veure en la passada Festa del Llibre. Els qui compraren les nostres obres — i les d'altres escriptors —, eren obrers, treballadors, petits empleats, gent humil.

Els altres, els nostres amics, els nostres coneguts, els rics, no es presentaren fins l'endemà: a demanar-nos que els donéssim els llibres, o a enfadar-se — car també s'enfaden —, perquè no els hi havíem enviat encara.

D'aquests amics nostres, per si Déu els toca el cor i es penedeixen, en volem recordar alguns.

Una dama vídua amb tres fills i cent mil duros de capital: llibres i teatre de franc.

Un explotador de mines de carbó, milionari: llibres i teatre de franc.

Un ex-regidor, riquíssim, ja no cal dir-ho, tractant-se d'un ex-regidor: llibres i teatre de franc.

Un abassegador que s'ha fet ric emmetzinant mig Barcelona: llibres i teatre de franc.

Un droguer que es gasta diàriament vint o trenta duros de xampany a l'Excelsior: llibres i teatre de franc.

Un senyor molt cristià que ha dedicat totes les seves energies al conreu de la Beneficència i s'ha fet ric a l'esquena dels pobres: llibres i teatre de franc.

Un joier que quan hem volgut comprar una joia ens l'ha fet pagar: llibres i teatre de franc.

El nostre sastre, molt "chic" i elegant, que ens compta vuitanta cinc duros d'un smoking i setanta d'un abric: llibres i teatre de franc.

Etcètera, etc., etc., etc.

LLUIS CAPDEVILA.

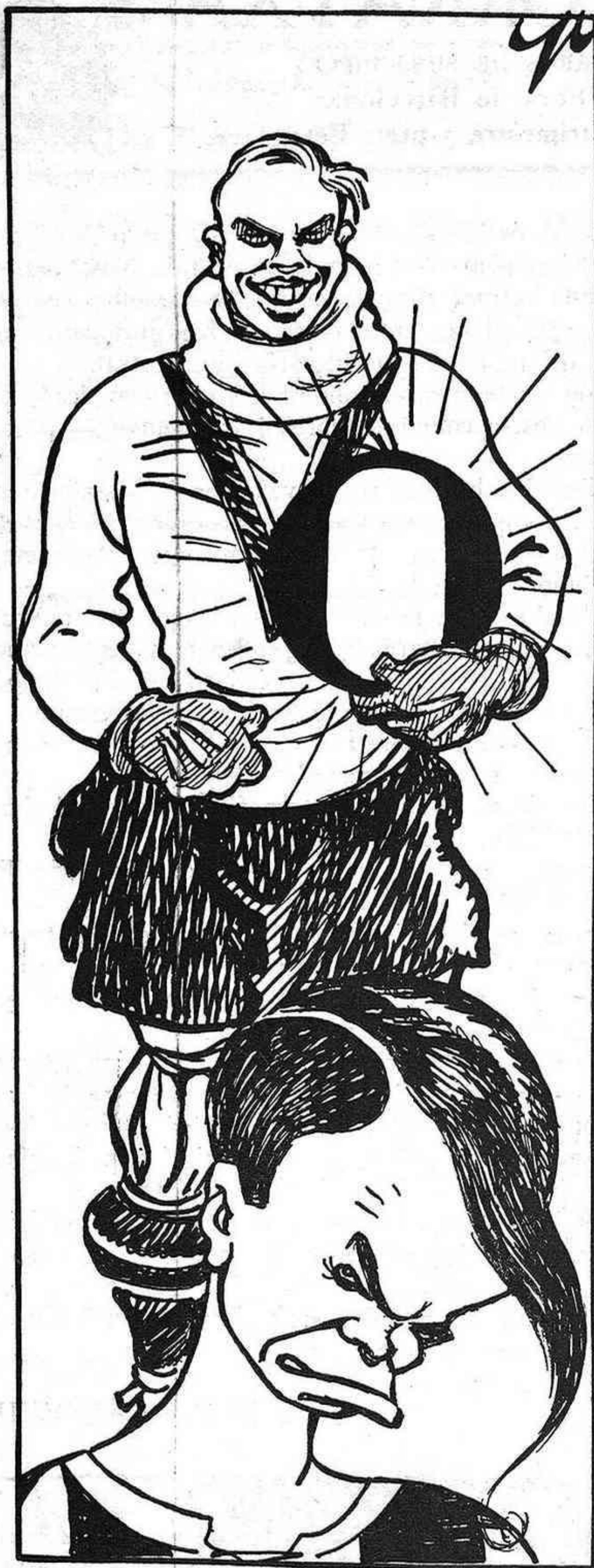


CRISTOFOR DE DOMENEC I JOSEP MARIA DE SAGARRA

En una penya d'escriptors es llegia i comentava el llibre de Cristòfor de Domènec. Un d'ells llegí el següent fragment en el qual es parla dels turments a què es volia sotmetre el gloriós protomàrtir Sant Protemi. Deia així:

"...Un poeta, gros com un trirem, amb veu de simi suggeria: — Farciu-lo, després de treta la mocada, ben farcit d'ocellets, llomillo, pebre, pebrots, llobarro i herbes, unteu-lo de llard, esporteu-lo de malvasia, i a l'ast..."

—Aquest poeta — interrompé un de la penya — no pot ésser altre que Josep Maria de Sagarra.



LA PILOTA DEL BARÇA

—Decididament estem de pega.

Estadística

Sábeu quantes quartilles, aproximadament, s'han gastat a l'Ateneu Barcelonés amb els seixanta anys que compta d'existència

Uns deu milions!

Déu meu, i si n'hauran escrit de nicieses els doctes socis de l'honorable casa!



ALTRA VEGADA ELS PASTORETS

L'altre dia parlàvem condemnant-los, de "Els Pastorets", de la grolleria i poca-solta d'aquest espectacle. I, naturalment, ens declaràvem enemics de la tradició quan la tradició no és intelligència i bellesa.

Un pobre home ens ha escrit, queixant-se, parlant-nos de patriotisme i de catolicisme. Aquest pobre home estava indignat. Això és coneixia en la pèsima ortografia de la lletra que ens trametia. Aquest home ens deia que fèiem un tort als infants matant en ells una illussió: la dels Pastorets.

Nosaltres, que avui no tenim altra feina, contestarem a l'espontani corresponsal. Segurament ja ho deu haver fet el redactor encarregat de la "Correspondencia", però com, pel que es veu, l'espontani corresponsal no sap llegir ni entén el significat del que llegeix, caldrà que insistim.

S'ha d'educar el gust estètic del públic, del públic de teatres sobretot. I en aquest públic cal incloure-hi també els infants. Nosaltres no volem pas que no es representi el misteri de l'adveniment de Jesús: el que volem és que es representi d'una manera bella i digna, sense grolleries, sense xabacanades, sense estupidesa, sense Garrofes i Pallanques. Els pastorets és un espectacle abominable del que blasmaran totes les persones d'un mitjà bon gust i d'una mitjana cultura.

A Catalunya, com en la resta de la península, no hi ha un teatre d'infants. Ni una literatura d'infants tampoc. I no cal que hom ens retregui el cas del senyor J. M. Folch i Torres. El senyor J. M. Folch, quan escrigué novel·les com "L'Avia", "Aigua avall" i "Joan Endal"—avui injustament oblidades—és digne de tota la nostra admiració. Però, llamentosament, no ho és quan fa teatre d'infants.

La tradició, quan no ho és de bellesa, de bondat i d'intelligència, no és res. Que s'escriguin uns Pastorets de més alta qualitat que els que avui hom serveix als infants i no hi tindrem res a dir.

VIRAI



Art i Artistes

SALA BUSQUETS

Per tots estils ens ha plagut l'exposició d'En Marquès-Puig, que se'ns presenta com un pintor complet, i gairebé tindriem dificultat per a triar entre les 45 teles i dibuixos que exposa. Malgrat la seva joventut, coneix ja tot el valor que es pot treure d'un assumpte nemi, i fins diríem que ens agrada més quan pinta flors, fruites i detalls decoratius, que en les obres grans.

Omplir una tela amb un gotim de raïm o amb un parell de pomes, i que no quedi una carricloneria, requereix tot l'art i tot a la ciència colorista d'un mestre; i, no obstant, Marquès-Puig en surt airós, tot fent-nos quedar embadalits davant d'un quadret que tot just amida un pam per banda.

Les figures les tracta també amb encert, i els seus dibuixos són fermes i ben traçats; però — cadascú té les seves dèries — se'ns feia la boca aigua davant de les fruites i davant de les flors; en lloc de la fortor antipàtica de la pintura a l'oli, ens semblava sentir tota la flaire d'un jardí florit.

GALERIES LAIETANES

Ja diguérem l'any passat, quan Nicanor Vázquez va tornar d'Amèrica, les condicions d'artista fet que tenia; i avui, amb motiu de l'exposició de dibuixos al carbó i aquarelles que ens presenta, sols podem refermar l'opinió que llavors formàrem.

Tant els seus paisatges com les figures, estan molt ben encaixats, i la tècnica de l'aquarella no té secrets per a un pintor veterà com és en Vázquez, encara que pel vigor de traç i de colorit diríem que es tracta d'un artista en plena joventut.

L'escultor Benedicto és verament un home d'empresa. Ell ja sap que, malgrat les condicions que té, li falta encara treballar molt per a fer quelcom de definitiu; i disposat, sens dubte, a fer-se un nom, s'acull a cercar models de gent coneguda en la política i en les finances, manera hàbil de què se'n parli; si no pels retrats, que són fluixos, pels retrats, que ocupen, tots, alts llocs en la vida espanyola contemporània.

GALERIES DALMAU

Aquesta vegada no ens descobreixen res les exposicions de can Dalmau. Per una banda, els paisatges d'En J. Pascual Vicent, però a qui manquen uns anys de treballar de ferm abans de trobar la forma definitiva d'expressió.

L'Agrupació "Optimisme" presenta un pot-pourri de noms i de procediments que, en conjunt, no està molt malament, però que tot just s'aguanta. Amb l'optimisme llur, potser arribin, però, a fer quelcom de bo i quan això sia, ens complaurà dir-ho.

LA PINACOTECA

En Carles està massa atrafegat amb les antiguitats, i això li resta temps per dedicar-se a pintar amb seny. L'exposició d'ara és un xic feble, i li aconsellem que deixi un xic de banda els trucs per enlluernar el públic, i, amb les condicions que té, tornarà a ésser el que era, i millorar encara.

BORIEL



En Josep Martí Folguera ha mort

En Martí Folguera fou un dels més grans col·laboradors de la nostra renaixença pairal.

Va néixer el 5 de Juny de 1850, a Reus, on estudià el batxillerat, i a Barcelona la carrera de dret. Eslicencià l'any 1872.

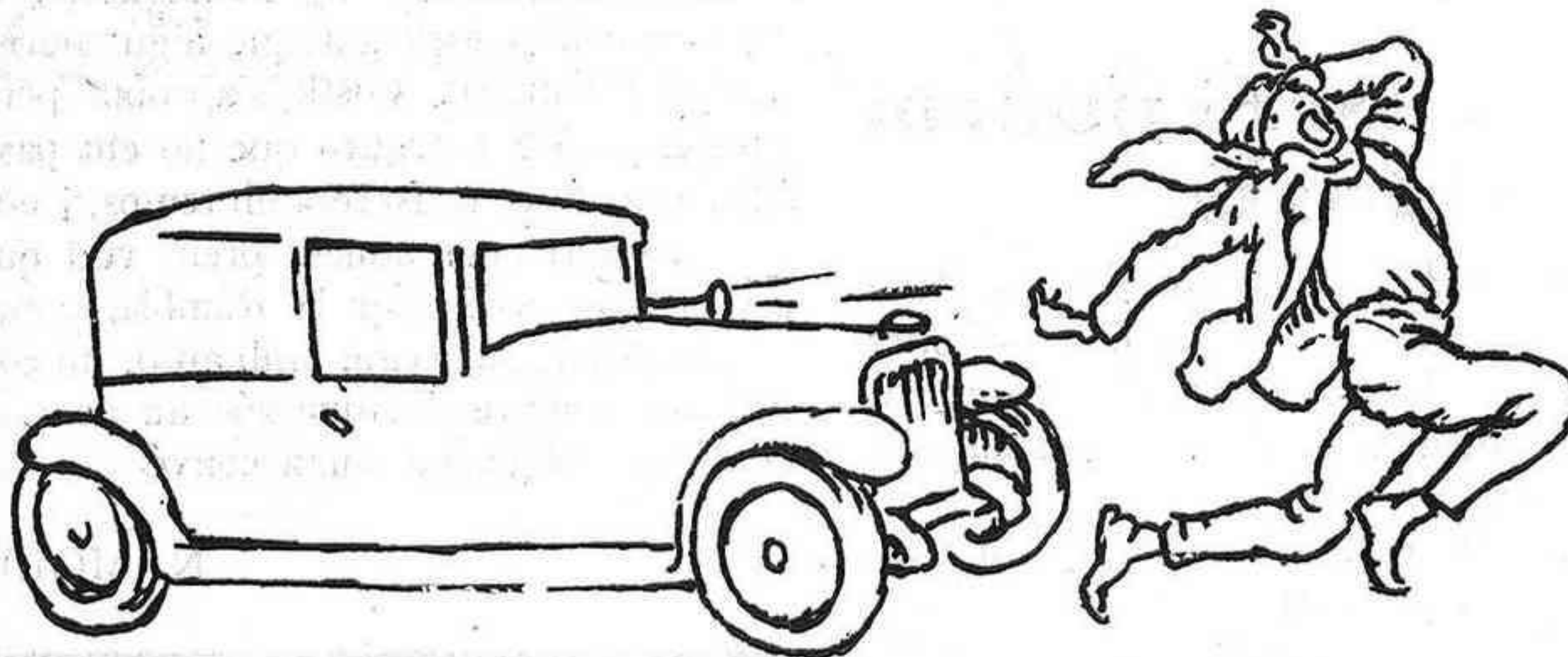
Fou col·laborador del "Diario de Reus", "La Ilustración Española y Americana", "El Globo", de Madrid; "La Renaixença", "Lo Gai Saber", "La Campana de Gràcia", "La Il·lustració Catalana" i altres.

Com a poeta, va arribar a ésser Mestre en Gai Saber. També va escriure novel·les històriques, i comèdies, tot molt celebrat.

Deixa colleccionades en volums publicats un grapat de poesies que li han estat premiades als Jocs Florals i altres festes literàries de tot Catalunya.

Era un inspirat poeta, i la seva mort ha estat una gran pèrdua per a la literatura catalana.

Vagi lligat amb aquestes ratlles el nostre condol a la família del company col·laborador de "La Campana de Gràcia".



LA POR

—De l'automòbil? I ca! Del sastre!

Gener

En un mirall de glaç, vora el camí,
hi ha un arbre esbrancat i una margera.
Tres gotetes de gel i serení
fan regalera
en cada bri
vora el camí.

Fa un fred que pela el cel. Li cau
l'esclofa grisa que duu de dia,
i a les nits és blau, tan blau,
que el cor s'hi extasia.

Però, dessota la terra glaçada
i dessota la gendra del gener
ja hi puja, forta i triomfant, l'anyada
del juny proper.

Plori el qui vulgui el fred i la foscor,
jo duc el cor ardent, ple d'alegria,
perquè sé que dessota de la gelabror
hi ha una florida que ningú ho diria.

Collirem llores ben florits enguany,
i les palmes triomfals seran ben altes;
cal sentir tot l'afany
perquè l'amor besí les nostres galtes.

Per què pensar en cap caiguda vil
i en punyals feridors de la carn mansa?
No val molt més sentir venir l'abril
i veure en cada brot una esperança?

El jove no hi va mai, cap a la Mort;
va sempre vers la vida,
i en ple gener, porta un estiu al cor
i veu en cada branca una florida.

SALVADOR PERARNAU



Ni davant la mort podem ésser iguals

Estem tips de sentir que la mort ho anivella tot. Tant ho hem sentit, que fins nosaltres, que som molt escèptics en això de les igualtats, ens ho havíem arribat a creure. Però ara la Casa de Caritat, amb el seu servei d'enterrar morts, ens ha tret de l'error.

Fa uns dies que els ciutadans de Barcelona que moren, poden triar la manera que vulguin de conduir-los a l'altre barri, si amb un anacrònic cotxe de cavalls, o amb un automòbil de la marca de més anomenada.

Ja sabem que, generalment, no és el mort qui tria això; però qui us diu que no es doni el cas que, qualsevol dia, un senyor, poc abans de morir, quan ja ha fet testament, ha vist que el metge diu coses de baix en baix a la família, tot movent el cap i mirant-lo compassivament, en aquells mo-

ments que comencen a recordar-li que faria molt santament de confessar-se i combregar, no per res, si no per si hi ha cas, llavors que es comencen a veure aquells parents que només veies els dies de festa grossa i et pregunten allò de si els coneixes, llavors, un senyor Canons d'aquells que no han pujat mai a un taxi per allò que costa més car que no el tramvia, és possible que fagi cridar l'encarregat d'organitzar això dels enterraments, i li demani preu perquè li portin amb auto.

—Miri, veu—podria dir-li—, jo haig de morir demà, a tot estirar, demà passat, i com encara no he anat mai en auto, no voldria que els cucs fessin festa del meu cos sens haver-hi anat; així, que si no ho fa massa caret, podria fer-me l'enterrament.

—Aquestes coses val més deixar-les pels fills—diria segurament aquell home, tot esverat.

—I ca, home. De fills no en tinc, i els meus nebots serien capaços, per fer-se veure, degastar-hi un dineral. Pagant jo, arrai. Deixi's de romansos, i doni'm preu.

—Doncs, miri, aquí aquesta làmina, és un "Hispano" magnífic, vint cavalls; la caixa hi cap amb tota comoditat, i queda lloc per les corones i els rams dels amics, sense que les cintes s'arruguin. Aquest val, comprès i sense porpina al xofer, cent duros.

—Però què diu, sant cristià? Que es pensa que els he robats, els diners qu tinc.

—Es que no pensa que és el millor que hi ha. Pensi que el Marquès del Turó no n'ha volgut d'altre; el cotxe és de producció nacional, i és l que vesteix més. Ara, si vostè no hi vol gastar tant, aquí té aquest; només en val que vuitanta.

—Massa car, no farem res.

—Es que vostè vol duros a quatre pessetes, i això no pot ser. Pensi que hem de mantenir moltes despeses; els cotxes han de netejar-se cada dia. Cregui que hi ha morts que els deixen fets una llàstima!...

—Perquè els hi deixen pujar, als que no saben guardar les formes? Vostès en tenen la culpa. Si no té una cosa més barateta, no farem res. Que m'enterrin amb un cotxe de cavall sol d'aquells que no s'aguanten.

—Si vol una cosa tan i tan barata, llavors haurà d'ésser un "Ford".

—I quant costaria amb un "Ford"?

—Poca cosa; és el que tinc més barat; trenta duros.

—Trenta duros i diu poca cosa? Com es veu que no hi ha competència! Si n'hi hagués, els voldria veure per les cantonades esperant que algú morís, per fer-ho a dos rals el kilòmetre. Vostk s'aproèta perquè em queda poc temps; però li asseguro que no em passarà mai més: una altra vegada hi pensaré amb temps, i no em podrà enredar.

—Escolti; per aquest preu, vull que vagin ben poc a poc, i que passin per la Rambla, perquè els de la penya de can Ribas em vegin amb auto, un cop a la vida. En Vidal, que sempre diu que sóc un avar, vull que sàpiga que també els sé gastar quan convé.

N. MOLINS I FABREGA

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

La moneda

La moneda presenta la particularitat que tots en volen tenir les butxaques ben plenes, però que ningú no reflexiona gaire en la seva fabricació.

La moneda, tanmateix, que és per definició un mitjà de pagament, cal que respongui a diverses condicions tècniques: individualitat del tipus, fàcil a permetre d'ésser reconegut; claretat en les indicacions, resistència al desgast, dificultat d'imitació.

La fabricació de la moneda desvetlla una pila de qüestions interessants.

Cal considerar-la com un testimoni artístic del país que l'emet, o cal considerar-la com un mitjà de propaganda nacional?

Atenes, durant el temps de la seva esplendor artística i única, no modificà mai els seus tipus monetaris, acontentant-se amb fer-los executar amb tota atenció. Siracusa no començà a fer-hi innovacions fins a l'època del floriment artístic que precedí la ruïna política. Les monedes antigues més remarcables són dels Estats nous sortits de les crisis que trasbalsaren el món hel·lènic.

En aquests darrers anys, els Estats nous han fabricat també monedes originals que han seduït els col·leccionadors.

Es podrà fer un estudi interessant sobre el simbolisme monetari. En general, el símbol, si no és heràldicament identificat amb el país que l'ha utilitzat (l'àguila dels Estats Units, l'arpa d'Irlanda, el lleó d'Espanya), té l'inconvenient de no mostrar-ne més que aspectes parcials.

Pel que fa a les figures, cal pensar que les efígies que veiem sobre les peces antigues no tenien per als antics, el caràcter clàssic, impersonal, immutable, que tenen per a nosaltres.

L'obra ben acomplida és, seguint la fórmula de Goethe, una "creació del moment", que comporta alhora, elements de durada, gràcies als quals pot perdurar sense envellir.



El cas de la "Gazette du Franc"

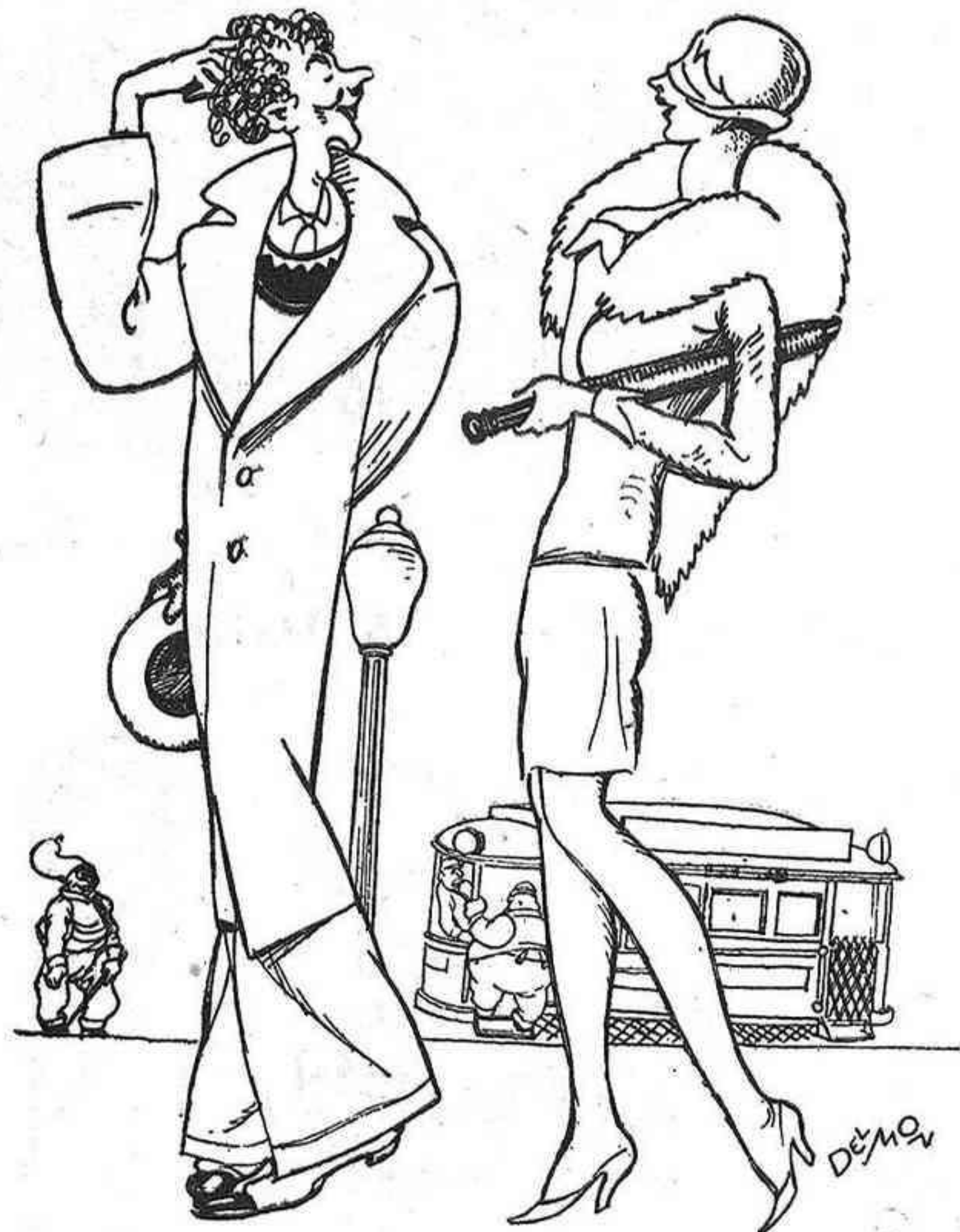
S'assegura aquests dies, amb bastant fonament, que Mr. Contant, síndic general de la família "Gazette du Franc", i per consegüent la única personalitat que pot tenir una exacta visió de conjunt en l'afer, declara que són una fantasia totes les afirmacions publicades sobre l'actiu i passiu. Al moment actual, segons l'esmentat senyor, és impossible de donar una xifra aproximada. Contràriament, pot assegurar-se que les víctimes de la fallida passaran de trenta mil. Les declaracions de Contant són evidentment molt allunyades dels que afirmen que les víctimes seran del tot, gairebé del tot, reemborsades.

A tot arreu, i potser especialment a França, l'estalvi públic és poc vigilat i protegit. Les audàcies dels banquers i estafadors d'alta volada són cada dia més grans. I aquest vegada — com s'esdevé sempre en les fallides — recorda el cas del Banc de Barcelona — són sempre els humils els més perjudicats.



AFICIONS

- Encara tens tanta afició a la pintura?
- No; ara escric.
- Què escrius?
- Al meu pare demanant-li diners.



LOT CANVIA

- Així ara els xofers no faran cap atropell?
- No; ara serà la fatalitat.

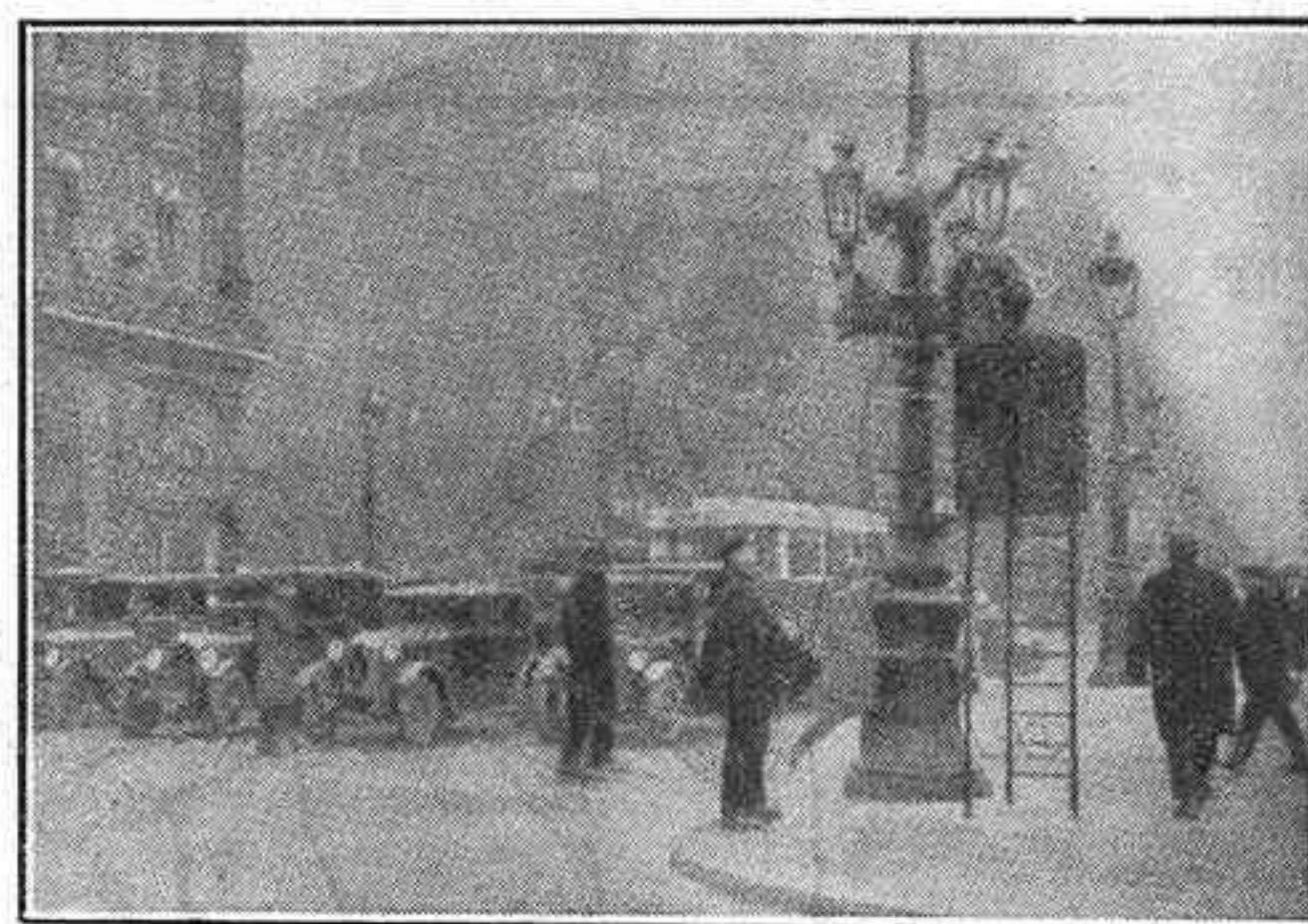


“El senyor X, professor de circulació urbana”

Tinc un amic meu, humorista, que ja s'ha fet fer unes targes de visita amb la nova professió a què es vol dedicar: “Professor de circulació urbana”.

I estic segur que guanyarà una fortuna, perquè la professió ve a l'hora justa que cal. Encara que no vulguem, els catalans tenim, instintivament, un esperit individual; som individualistes, de primer antuvi; per això molta gent que segueix les doctrines del senyor Cambó, s'estimen més el presidencialisme, que les tàctiques federatives. Certament que a Catalunya hi ha un gran esperit social; certament que aquest esperit social es tradueix en tota mena de corporacions, orfeons i federacions, etc.; però aquest fet és superposat a la veritable personalitat primitiva de l'ànima catalana.

Aquest individualisme fa que cada qual vegi les coses



A París

a la seva manera, amb un criteri propi, personal, diferent als dels senyors del costat.

I com que no ens plau anar amb els altres, perquè volem de totes maneres que se'ns vegi, que se'ns reconegui a cada instant la nostra pròpia personalitat, no sabem anar pels carrers.

Com per al gat de Kipling, tots els camins ens són bons, i travessem els carrers per allà on ens ve bé... És igual que veiem que baixa un taxi, que puja un automòbil; és igual que veiem que una filera de carrets vénen i van i que he na de defugir-los amb la mateixa traça que un “torero” defuig l'arrencada inicial del brau... Nosaltres anem per allà on volem, seguint la teoria que tots els camins són bons per arribar al nostre fi, que ací no és res més que l'altra banda del carrer.

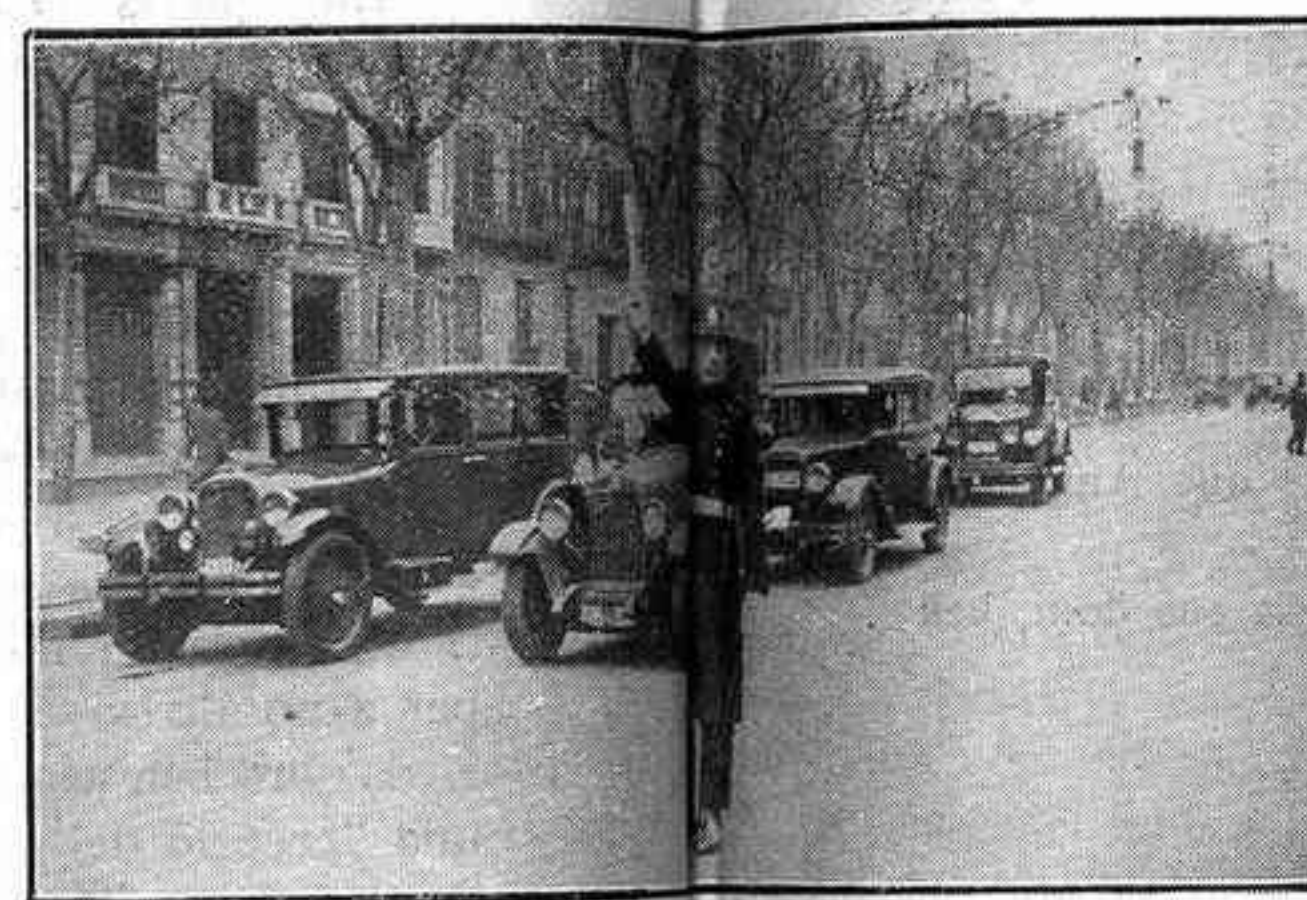
Hi ha gent que llegeix “Paso para peatones”, i diu:—Com que jo sóc propietari de Sarrià, no dec ésser “peatón”, i passa per

una altra banda que la meua pel govern municipal. Això d'haver de caminant passes més, fa l'efecte que no és just, ni va u, que a qual pot anar per allà ont vullgui, fora dels altres.

—Sóc massa gran jo, a per aprendre de caminar... Això a les criatures!—sentí dir aquests dies.

I no hi ha mes remei; tant ha d'aprendre a caminar, perquè si no, afirem molt lent.

Aquest amic meu ha seguit totes les capitals d'Europa, d'elles porta fotografies on veu el distingit guardià mu-



A Barcelona

nicipal, gendarme, policemano el que vullguin, amb el braç dret fent parar autos i taxis, carros de la llet i “bagnoles” de lloguer per tal que passi un vianant distret... De la mateixa manera que els taxis i els autos deuen escoltar les ordres de l'home dret enlairat, també ho deuen fer els vianants. Facin el favor de fixar-s'hi... Veuen? Ací els tenen. Mirin quins guàrdies municipals, europeus; cada u para exactament els llocs que porten pressa, els que

diuen que sempre fan tard, els que ara, quan arriben tard a qualsevol lloc, diran:

—“Dispensin, és que de casa fins ací hem tingut catorze parades de guàrdies urbans i una panne.”

“Una panne?”.

—“Sí, hem tingut d'anar a la Comissaria...”

Hem d'aprendre d'anar pels carrers. Aquest amic meu que s'ha fet professor de circulació urbana guanyarà molts diners.

De primer antuvi donem sis lliçons teòriques sobre el valor de les diagonals, de les corbes ciutadanes, del que representa un retard entre passar per un o per un altre...

Són sis lliçons de moral ciutadana; després donem a lliçons pràctiques, a l'escola, de com s'han de travessar els carrers i de com s'han d'atendre les ordres dels guàrdies.

Amb un ninot vestit de guàrdia, el qual té un maquinisme intern que funciona com si fos de debò, els alumnes aprenen el que significa les diferents postures dels guàrdies.



A Brighton

També dona unes quantes lliçons pràctiques al carrer, per a perfeccionar la tècnica del vianant, i per últim, el meu amic professor de circulació urbana, els aconsella un viatget per l'estranger, on veuran amb quina civilització, amb quina cultura, amb quina educació, els vianants van pel món i atenen les indicacions dels distingits recaudadors de la tranquil·litat pública que amb el braç dret deturen la circulació pública...

Això del viatget és car, certament; però és una lliçó d'europeïtzació, de civilització, de cultura...

Una cosa així com si ens rentéssim el cervell amb “xampú” de bons costums.

FRANCESC MADRID





GRAN TEATRE DEL LICEU

Estem a les acaballes de la temporada. Els russos se n'anaren ja fa temps, la companyia alemanya que tan meravellósament interpretà Mozart s'ha deixat aquí el director i algun que altre cantant escadusser; dels cantants d'òpera italiana que ens renovaren el record de Rossini, no en resta més que el seu propulsor, el Mestre Padovani.

Hipòlit Làzaro ha aguantat sol aquests darrers dies el cartell del Liceu. El dimarts ens féu un "Don José" de "Carmen", vibrant d'energia dramàtica; avui divendres és el "pinyol" de la funció a benefici del Monte Pio de l'Associació de la Premsa diària, i demà dissabte farà el seu comiat davant d'una sala ufanosa d'escots, de sedes, i d'ulls i de cares maquillades.

Els papers dramàtics li escauen a Làzaro, perquè hi pot lluir el seu gest i el doll prodigiós de la seva veu. Ja ens ho provà en "Il Piccolo Marat"; ara ho ha vingut a recalcar amb la partitura de Bizet. En el tercer acte sostingué una nota amb tal valentia, que el públic aguantà l'alè per a no rompre l'encis d'aquell espinguet potent. En l'acte darrer va viure la tragèdia amb fosca passió.

Com que no tic coctum de nomenar més que els artistes que per una raó o altra sabresurten, deixeu-me dir que la Sta. Milítde ens cantà una ària, al tercer acte, que mereixia els honors de la repetició.

Una observació: ¿volen dir que és tan espanyola com així la partitura de Bizet? ¿No li donen, en interpretar-la, un excés de color que entela la seva finesa?

CLAU DE SOL

ROMEA

El dimecres degué estrenar-se l'obra d'En Mantua "La Mary Pickford del carrer de l'Hospital".

Com que no som a temps de parlar-ne, ho farem en el número vinent.

NOVEDADES

S'ha estrenat "Avui com Ahir", comèdia en un acte de J. Ribera Pascual. Es tracta d'un jove i no podem ésser amb ell massa sever.

L'obra no té gaire qualitat, però, com el públic no és massa exigent, passà.

Per avui hi ha anunciada la primera d'unes sessions Grand Guignol. I s'assaja amb activitat "La dent roja", de Lenormand.

POLIORAMA

Manuel Abril és un dels escriptors castellans que més afecte i respecte ens mereixen.

Tota la seva obra té un alt valor de noblesa, de distinció. Recordem, a més d'un llibre de versos inoblidables—"Hacia la luz lejana"—, algunes comèdies de Manuel Abril: "La princesa que se chupaba el dedo", "Se desea un huésped", "Pero si yo soy mi hermano", "El doctor Promeltra..."

I ara, en aquest teatre "Un caso raro de veras".

"Un caso raro de veras" és una comèdia deliciosa: ben orientada, moderníssima de diàleg i de tècnica, plena de finor i d'espiritualitat.

El públic l'aplaudí amb entusiasme; bona senyal.

NUEVO

Del Olympia ha passat aquí "Musseum", la gran revista de Manuel Sugrañes. I aquí ha lluit més que a Olympia, teatre que sols reuneix condicions per a gèneres molt espec als.

Ha lluit més, ha crescut, ha augmentat l'èxit de "Museum". Ja no cal dir que ens n'alegem.

APOLO

Res de nou en aquest teatre, a no ésser el debut d'un fill de Sagi Barba com baríton. Es indubtablement, un cantant que promet.

TALIA

Ha reaparegut la companyia valenciana de Vicens Broseta. Aquesta és la bona, la que va iniciar els èxits.

Ara els ha renovat.

ESPAÑOL

Avui s'estrena una nova adaptació d'Amichatis: "El bomber del Moulin Rouge".

Nosaltres, ja no cal dir-ho, ens alegrem de que Amichatis treballi i triomfi.

Ara ens cal esperar una cosa: que Amichatis ens doni, ben aviat, un èxit grandios amb una obra original.

VICTORIA

Gasto A. Màntua, en col·laboració amb Enric Beut i el mestre Roselló, ha estrenat en aquest teatre una sarsuela en dos actes titulada "La dama desconocida".

Encara que no és res del altre món, el llibre i la música foren oïts amb gust i aplaudits.

Bé la interpretació.



EL BARCELONISTA

—I jo que ja em creia campió!



FUTBOL

El soci del Barça està trist, i el de l'Espanyol no les té totes. El resultat del partit de "la màxima guixeta", que tingué lloc diumenge a can Ràbia, és per entristir els uns i carregar de nervis els altres.

Jamai el partit Espanyol-Barça no s'havia disputat en circumstàncies semblants; és la primera vegada que té caràcter de semi-final del campionat d'Espanya. I clar; la rivalitat (que diu la gent seriosa, que existeix entre ambdós cercles, i que és el fonament, més o menys massís en que es sosté tota la "finqueta" urbana que és això del joc de la guitza a Catalunya) en aquesta ocasió fou encara de major vol, de més "postin", com s'hi diguéssim.

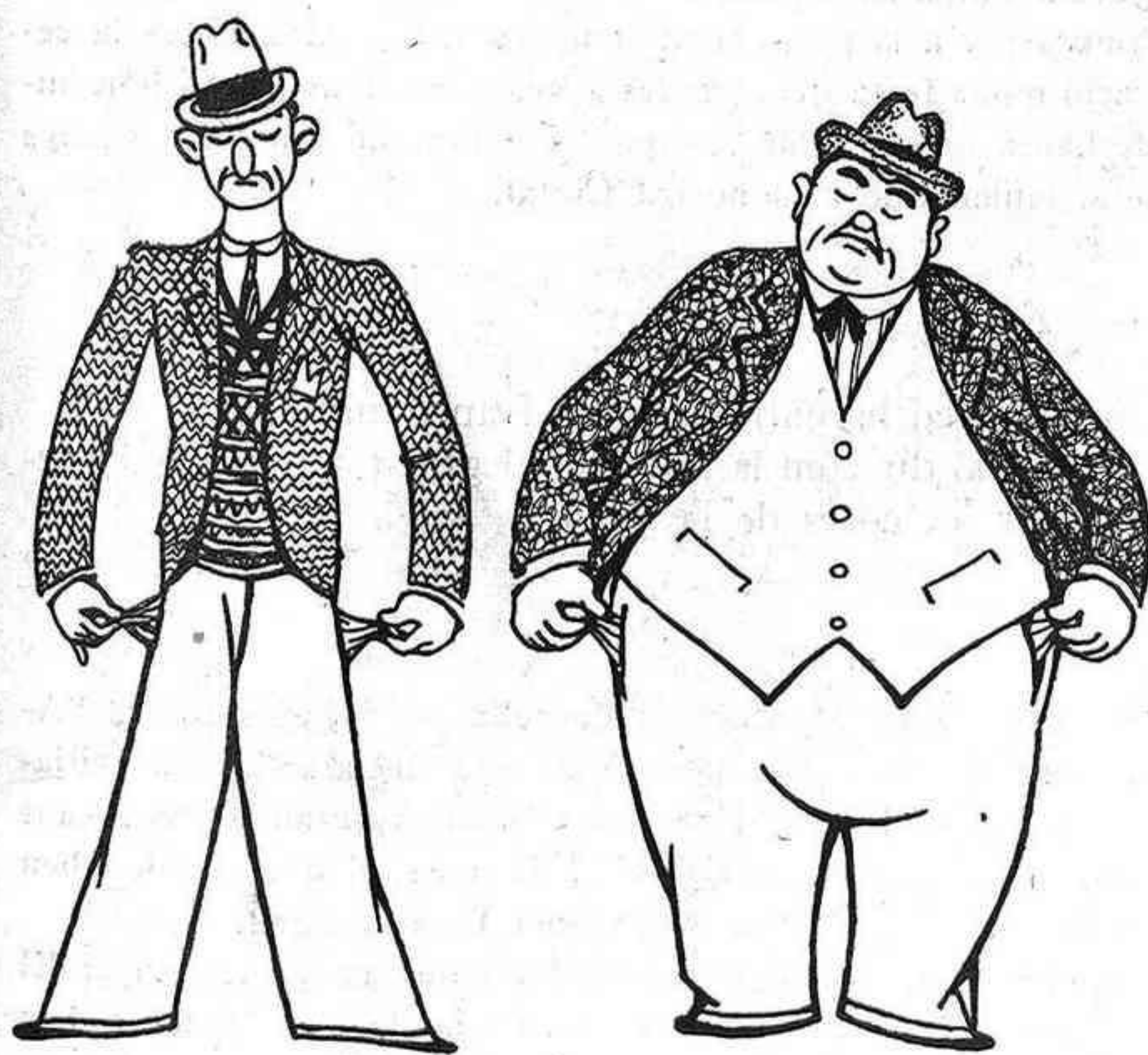
En resum: l'encontre fou un èxit complet per al campió de Catalunya: guanyà per dos a zero i omplí la caixa de cabals fins a vessar. Per a ell, els honors i per a ell la pasta. Es vol felicitat més completa?

Clar que el Barça també farà el seu agost, diumenge que ve, a Les Corts, malgrat posi l'entrada a tres pessetes, desautoritzant al seu rival amb lo del duro, reservant-se en aquest afer el paper de bo i endossant al club blanc-blau el paper de "traïdor" o de "mal home".

Nosaltres, que no som ni d'un cantó ni de l'altre, trobem que l'Espanyol ha fet molt bé posant l'entrada a duro, i que el Barça la compta cara donat-la a tres pessetes.

Ens explicarem: el Barça, encara que presenti en lluita amb el reserva qualsevulla equip del Sur de França, omple el camp a vessar. I els pobres de "La Manigua", enfrontant el primer complet amb el campió professional de la primera lliga anglesa, no tenen més espectadors que els socis.

L'únic dia que l'Espanyol es veu el camp ple és el dia que



EL PARTIT DEL DIUMENGE

—Dos a "zero".



J. S. AMBRIA

EXIGENCIES

—Sols hi ha un home al món amb qui em casaria.
—I no en tens prou?

juga amb el Barça; a part de la mitja dotzena de socis que mai falten, aquell dia es presenta a casa seva una gentada enorme que va a anmar al Barça i a esbronçar-lo a ell. Doncs bé: en aquesta ocasió els ha volgut fer pagar el "gustazo", i trobem que ha fet un acte molt simpàtic, puix és de llei que a l'enemic se'l cargoli.

El Reial no té clientela pròpia, a part dels seus soferts socis: el Barça, en canvi, ultra els onze mil, té una sèrie d'entusiastes que cada diumenge es fan retratar a la guixeta com uns bons nois.

I, naturalment, al Barça li convé fer veure que defensa els seus xais en tot i per tot, i com a bon comerciant, deixarà perdre el diumenge dues pessetes per "barba", i amb això conquerirà un abonament per tota la temporada.

Les despeses d'ambdós cercles són, si fa o no fa, les mateixes; el Barça, per a cobrir-les, i de sobres, fa moltes calderades l'any; l'Espanyol sols té el recurs d'explotar la parròquia del Barça el dia que va a casa seva, i si no hofes, li diríem "pueril".

Vistes les coses tal com són, és una veritat de les més grosses i digna de figurar en el primer llibre de filosofia futbolística que s'escrigui, el que l'Espanyol ha de "viure" d'un sol arbre i que el Barça té molts fruiterars per anar pasturant.

El Barça hauria de sostenir sempre els mateixos preus al seu camp, puix pot fer-ho. En canvi, el rival, bescomtat amb un o dos dies a l'any que llogui "guixetaires", en té ben bé prou. (Generalment sobren, ja que els veureu sempre roncant a la "garita").

Es allò: uns neixen amb "estrella"; altres "estrellats".

Tranquil·litat i aliments bons; això és la única veritat esportiva.

JEPET

La pau i l'Alemanya

París. Un sopar de gala a casa d'una família illustre. Notabilitats del país i estrangeres. Entre aquestes, von Hoesch, ambaixador a París d'Alemanya, s'hi destaca.

Cap a l'acabament del sopar es parla de la Societat de Nacions. Aquesta institució, que impideix les guerres gràcies a la unió dels països, és elogiada per tots els comensals.

Sobtadament, però, l'ambaixador alemany no va poder contenir-se més:

—Perdó — digué —; això serà mentre no hi hagi un país prou fort per encarar-se amb tots els altres.

Envermellí i callà, de sobte, tot confós. Però la consciència íntima d'una gran part del poble alemany s'havia posat per un moment, al nu.



Del meu àlbum

Feliç aquell qui de la boca
teva, podrà copsar la mel;
haurà tingut la gran delícia
de saber ço que és un cel.

Haurà arribat a les llurs portes,
obrint-se aquestes, ja serà admès
(quan desclouràs tu els teus llavis,
portes d'un cel d'amor encès!)

Feliç aquell...! Més, ara escolta:
tingues llavors un sol record
per qui, encar que tu el menyspreïs
sempre et voldrà amb tot el cor.

Un sol record! No vui res més!
Després... no hi pensis i oblida,
i, ara un bes, ara altre bes,
frueix amb pler la teva vida.

Leocadi Navarro



A que no sabeu qui ha estat el més beneficiat de la nova circulació de peatons?

La Companyia de Tramvies, que ha vist pujar les seves accions, perquè els pobres que viuen a l'Eixample, si volen arribar a temps a l'oficina, no tenen més remei que agafar-ne un; si no, perden el temps seguint tots el xamfrans, i això els allarga el camí el doble.

✱

Unes quantes companyies angleses de turisme han demanat a l'atracció de forasters de Burgos, detalls de les condicions de clima d'aquella població per passar-hi l'hivern.

Quines coses tenen els anglesos, nosaltres que sempre havíem cregut que Burgos era més aviat fred!...

✱

Dels que ja vénen essent característics sopars en els que anyalment s'hi reuneixen, amb àtic humorisme, nombrosos individus els cognoms dels quals corresponen a noms d'irracional, n'ha sortit la creació d'una entitat de caràcter artístic-recreatiu nomenada "Arca de Noé"; els Estatuts ja han estat aprovats pel Govern Civil, i ha quedat constituïda així la seva Junta Directiva:

President Honorari, Santiago Rusiñol; President, Joaquim Ciervo; Vicepresident, Joan Rusiñol; Secretari, Pau Ysart; Vice-secretari, Josep Castellanas; Dipositari, Joan Caralt; Vocals: Josep Conill, Francesc Llop, Josep Gavilan i Ramon Llisas.

Entre els projectes que per al desenrotll de la actuació d'aquesta simpàtica entitat té acordat realitzar l'esmentada Junta, figura per a la propinent temporada de Carnestoltes la celebració d'una festa que, per les seves condicions d'art i bon humor, haurà de recordar les que amb tant de renom, per anys enrera, tenien lloc a la nostra Ciutat.

✱

Adrià Gual ha entrat en una franca milloria.

Ja no cal dir com la nova ha alegrat tots els que s'interessen per les coses de l'esperit.

✱

El senyor Solà Montaña es querellà per injúries contra l'Ajuntament de Manresa, perquè acordà declarar-lo "indesitjable"; el curiós del cas fóra que el nou Ajuntament, revocant l'acord, el declarés "desitjable"... Llavors, si que estarien ben cuits els nous regidors... Altra querella tot seguit.

I pensar que tot aquest enrenou començà fa 121 anys. El senyor Solà Montaña nega la presència de les Banderes dels Sants Patrons de Manresa a la Batalla del Bruc.

Desitgem a l'"indesitjable" que Manresa no revoqui l'acord i el nomeni "desitjable".

✱

Es coneguda l'afició que els diaris francesos tenen a contar els crims en primera plana, a oferir als lectors els retrats dels criminals i de les víctimes.

Com si això no fos prou, ara un dels col·legues francesos proposa la creació del museu del crim. Allí serien guardades i catalogades les peces de convicció més esgarriades, com, per exemple, la maleta on madama Bessarabo embalà el cos del seu marit, o les cuines on Landrú rostia les seves amants.

Bonica escola de degradació, bonica escola per desvetllar els instints sinistres.

En això ha vingut a parar l'"esperit" i la "charme" francesa de la post-guerra?

Un amic que arriba de França ens mostra un anunci ben suggeridor.

A una cara del prospecte, unes lletres grosses us ofereixen la veritat sobre l'escandalós succés de "La Gazette du Franc". Tombeu la pàgina, i aleshores us adverteix que en lloc de col·locar els vostres diners d'una manera insegura, val més que aneu a menjar a tal restaurant, on és serveix d'una manera immillorable.

Bons psicòlegs i ben del seu temps, els anunciants! ¿No hi ha molta gent que avui precisament, per por a les fallides de la banca i a la inseguretat dels nostres temps, es menja els seus estalvis?



EL MESSIES DEL TREBALLADOR



L'EMOCIO OPORTUNA

—L'Andreuet va morir?
—Noi, em deixes glaçat!

“Catalunya Social” està satisfeta. Diu que els pobres de Barcelona, gràcies a les persones piadoses, podran anar abrigats i decents pels carrers.

Vet ací una cosa ben reveladora de la mentalitat i de la sensibilitat del col·lega catòlic.

Que hi hagi pobres, no li fa res. El cas és que no mostrin pels carrers la seva misèria. L'espectacle viu de la misèria pot molestar els burgesos, els que paguen “Catalunya Social”, perquè els ruquets amb ploma d'aquella casa entabrin l'obrer. Cal, per això, que la misèria quedi dissimulada.

Evidentment, nosaltres som molt més cristians sense fer-ne escarafalls. De satisfets, nosaltres, no n'estarem fins que de pobres, a Catalunya, no en quedi un, com en temps de Muntaner.



La deessa Kurupuruyasama fa de les seves.

Aquesta deessa, sempre influent a la Índia, és insaciable. Li calen sacrificis humans, mitjançant els quals afavoreix les descobertes dels tresors enfonsats a la terra.

Dos indús, un pare i un fill, per trobar-ne un de tresor, robaron un noi d'un poblet veí del seu, i havent fet una imatge de fusta de la deessa Kurupuruyasama, van matar l'infant, el trinxaren a miques i el cremaren, barrejat amb incens, davant la imatge.

Això no els féu trobar el tresor; però els ha fet ésser condemnats a treballs forçats per tota la vida.

Veritablement, el poder dels déus es troba en crisi.



R. C.: Són correctes els versos, el corregit com l'altre, però no poden anar. Queden un xic vulgars. Féu altres coses.

C. B. M. (Badalona): Vostè ho pot fer millor, perquè té condicions. Ens agrairà que no publiquem ço que ens envia.

A. P. (Cadaqués): Els dibuixos no són encara publicables. Però ja són, no obstant, força correctes. Un petit esforç més, amic!

M. P. (Monistrol): Agraïm la seva voluntat, però no considerem els seus versos poc reeixits.

J. de M.: Compregui i perdoni que no contestem la seva pregunta.

Ens és impossible. Fa tant temps!... i nosaltres no guardem els originals. Si el treball fou acceptat, tingui paciència, que ja es publicarà.

L. Vidal (Sitges): El senyor Madrid no és el director de “L'Esquella”. Sàpiga-ho. I sàpiga que vostè no és ningú per a donar-nos lliçons del que hem de fer o deixar de fer. Val més que aprengui ortografia i sintaxi, senyor meu, abans de molestar la gent amb les seves nicieses.

J. A.: Es vulgar.

M. V.: El mateix li diem.

F. S.: No pot anar el dibuix.

J. M. M. P.: No pot anar.

J. G.: No pot anar.

P. Ll. B.: Els versos que ens tramet no els podem publicar.

Bru, canari del Vendrell: Vostè pot fer coses molt millors. Faci-les i envii-les.

E. M. C.: Ens ha agradat i passa a “La Campana”... si la censura el deixa passar.

A. J.: La seva poesia “La Pastora” no ens sembla publicable. No obstant, vostè té condicions. Sobretot, escriu força correctament el català. Segueixi treballant.

M. B. i B.: El mateix li diem.

J. V. i R.: No és publicable.

L. S. i A.: Faci alguna altra cosa, que ço que ens tramet no serveix.

A. F.: El treball que ens envia està força bé, però ha passat d'actualitat.

L. V. A.: Passa a “La Campana”, perquè no ho hauríem pogut aprofitar a “L'Esquella”.

A. S.: No, senyor: no pot anar.

A. C.: No pot anar. Les quartilles escriuilles per una sola cara.

B. A. C.: No pot anar.

Impremta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona

TAPES PER A REL·LIGAR

L'Esquella de la Torratxa

Tapes soles	Ptes. 5
Tapes i relligat	» 7

SANTIAGO RUSIÑOL

ELS ANALFABETS Ptes. 2

LES DUES FILLES » 1'50

LLUIS CAPDEVILA

Barcelona, cor de Catalunya Ptes. 4

El arte de fumar en pipa » 1'50

Las mujeres, la noche y el amor » 5

Col·lecció d'obres selectes

VOLUM I

E. Murger **Escenes de la vida bohémia**

VERSIÓ CATALANA D'E. LLUELLES
PRÒLEG DE SANTIAGO RUSIÑOL

Ptes. 2'50

VOLUM II

J. J. ROUSSEAU **Contracte social**

Traducció i pròleg de RAMON VINYES

Ptes. 2'50

Esgotada la primera edició de

BARCELONA

Album de dibuixos

de

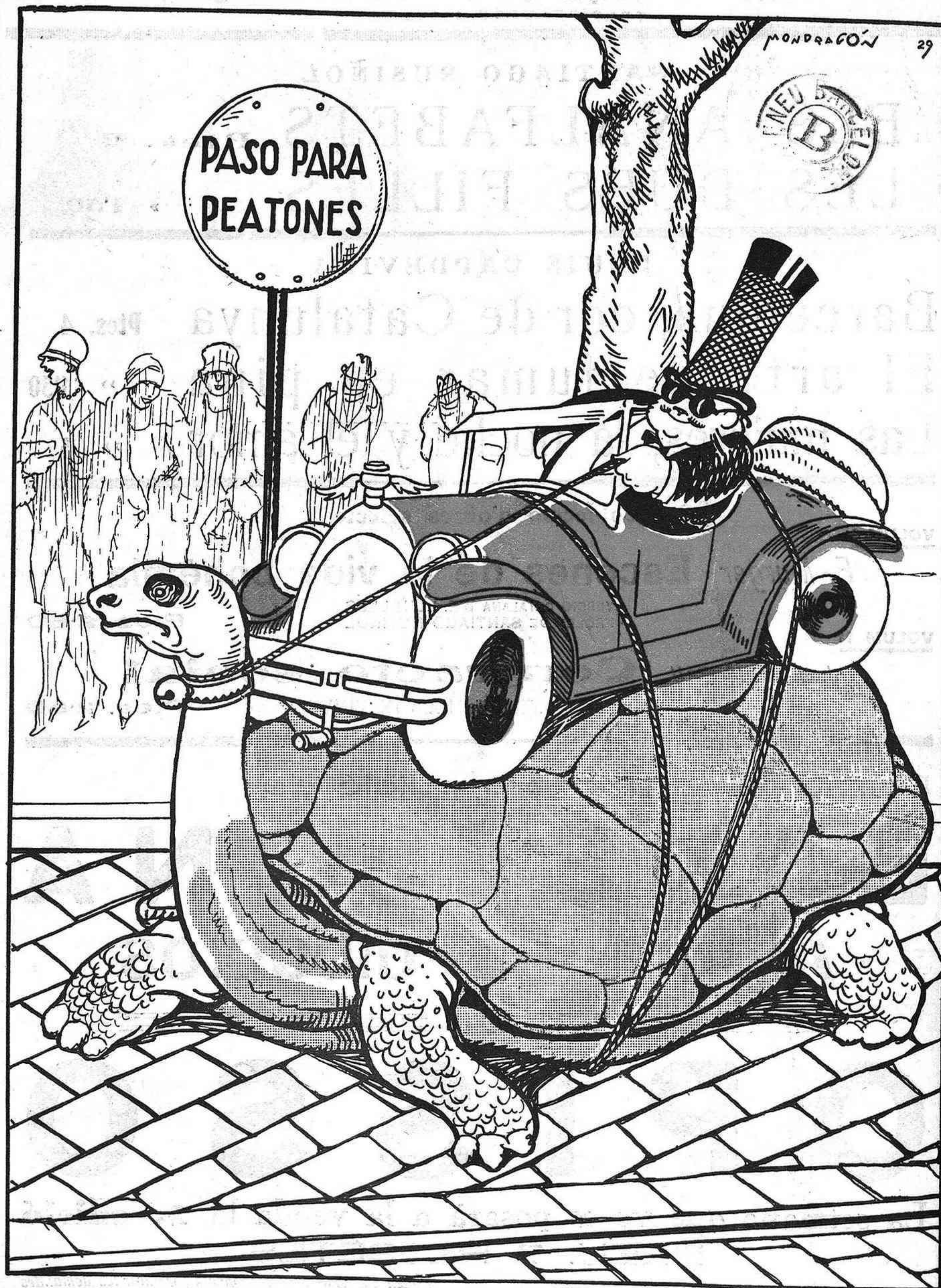
OPISSO

La setmana que ve es posarà a la venda la 2.^a edició

PREU: 7 PESSETES

Poden els nostres corresponents formular les demandes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.



EL TRANSIT

—La nova força de tracció que s'imposa per als nostres vehicles.